

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ
КАФЕДРА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему:

*«Профілактична та просвітницька робота з
підлітками у контексті запобігання
залежності від психоактивних речовин»*

Виконав: здобувач 2 курсу,
групи ПС-21-1вм
спеціальності 053 «Психологія»
Примак М.С.
Керівник: Олійник І.В.
к.п.н, доц.

Дніпро
2023 р.

АНОТАЦІЯ
кваліфікаційної роботи
Марини Сергіївни Примак
на тему
«Профілактична та просвітницька робота з підлітками у контексті
запобігання залежності від психоактивних речовин»

Кваліфікаційна робота магістра 2-го курсу за спеціальністю 053 «Психологія» (Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро, кафедра інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи) присвячена актуальній проблемі адиктивної поведінки та її профілактики.

Проведений теоретичний аналіз показав, що продуктивність та мобільність профілактики адиктивної поведінки учнів залежить від правильної побудови, а також вмілого застосування соціальними педагогами такої технології на практиці.

Метою нашого дослідження було обґрунтувати систему дієвих засобів профілактики та просвітництва серед учнів у контексті запобігання залежності від психотропних речовин.

В ході дослідження вирішено ряд завдань: на основі теоретико-методологічного аналізу наукових джерел уточнили сутність феномену походження та запобігання залежності від психотропних речовин; підібрали комплекс валідних і надійних психодіагностичних методик, що спрямований на діагностику вольових змін, які відбуваються в ранньому та середньому підлітковому періодах та впливають на запобігання залежності від психотропних речовин; висвітлили індивідуально-психологічні прояви схильності учнів до залежності від психотропних речовин та експериментально їх вивчили, обґрунтували сукупність продуктивних профілактичних та просвітницьких засобів роботи з учнями у контексті залежності від психотропних речовин.

Для вирішення останніх дібрали комплекс методів: теоретичні; логічні; математично-статистичні; узагальнення; конкретизації; інтерпретації; емпіричні; психодіагностичні (методика дослідження «Особистісний диференціал» варіант, адаптований в НДІ ім. В. Бехтерева; орієнтаційна анкета Б. Басса; методика оцінювання вольових якостей за Н. Стамбуловою; тест-опитувальник О. Зверкова та Е. Ейдмана «Дослідження вольової саморегуляції»).

В якості вибірки було залучено учнів шостих класів – 36 осіб (молодші підлітки) та учнів дев'ятих класів – 36 осіб (старші підлітки) Костянтинівської загальноосвітньої школи, Южноукраїнської міської ради, Миколаївської області.

Задля обробки емпіричних даних було проведено аналіз рангової кореляції Пірсона між результатами показників методики «Особистісний диференціал» (молодші та старші підлітки) та зведених даних за результатами методики оцінювання вольових якостей Н. Стамбулової, молодші та старші підлітки. Визначено достовірність відмінностей показників зведених даних за результатами методики А. Зверкова та Е. Ейдмана за якою визначався рівень розвитку вольової

саморегуляції; зведених даних за результатами методики «Вивчення спрямованості особистості» (анкета Б. Басса) так, як розподіл в даних вибірках був нормальним – то використовували t-критерій Стьюдента.

Ключові слова: профілактика, просвітництво, адиктивна поведінка, психоактивні речовини, соціальний педагог.

SUMMARY
for qualification work
Maryna Primak
of the topic
«Preventive and Educational Work with Students in the Context of Addiction
Prevention to Psychoactive Substances»

The 2nd-year master's qualification work in specialty 053 «Psychology» (Alfred Nobel University, Dnipro, department of innovative technologies in pedagogy, psychology and social work) is devoted to the current problem of addictive behavior and its prevention.

The conducted theoretical analysis showed that the productivity and mobility of the prevention of addictive behavior of students will depend on the correct construction, as well as the skillful application of such technology by social teachers in practice.

The purpose of our study was to substantiate the system of effective means of prevention and education among students in the context of prevention of addiction to psychotropic substances. In the course of the research, we solved a number of tasks: based on the theoretical and methodological analysis of scientific sources, we clarified the essence of the phenomenon of the origin and prevention of addiction to psychotropic substances; selected a complex of valid and reliable psychodiagnostic methods aimed at diagnosing volitional changes that occur in early and middle adolescence and affect the prevention of addiction to psychotropic substances; highlighted individual psychological manifestations of students' tendency to addiction to psychotropic substances and studied them experimentally, substantiated a set of productive preventive and educational means of working with students in the context of addiction to psychotropic substances.

To solve the latter, a set of methods was selected: theoretical; logical; mathematical and statistical; generalization; specification; interpretations; empirical; psychodiagnostic (Methodology of the «Personal Differential» research, version adapted at Bekhterev's Scientific Research Institute; orientation questionnaire of B. Bass; the method of assessing willpower according to N. Istanbulova; test questionnaire of O. Zverkov and E. Eidman «Research of volitional self-regulation»).

Sixth-grade students – 36 people (younger teenagers) and ninth-grade students – 36 people (older teenagers) of the Kostyantynivska comprehensive school, South Ukrainian City Council, Mykolaiv region were involved as a sample.

In order to process empirical data, an analysis of Pearson's rank correlation was conducted between the results of the indicators of the "Personal Differential" method (younger and older teenagers) and the aggregated data based on the results of the method of assessing the willpower of N. Istanbulova, younger and older teenagers.

The reliability of the differences in the indicators of the aggregated data was determined based on the results of A. Zverkov and Eidman's method, which determined the level of development of volitional self-regulation; aggregated data according to the

results of the method «Study of personality orientation» (B. Bass questionnaire) so that the distribution in these samples was normal - the Student's t-test was used.

Key words: prevention, education, addictive behavior, psychoactive substances, social pedagogue.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОФІЛАКТИКИ ТА ПРОСВІТНИЦТВА УЧНІВ У КОНТЕКСТІ ЗАПОБІГАННЯ ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ПСИХОАКТИВНИХ РЕЧОВИН	9
1.1. Теоретичний аналіз основних поглядів щодо залежності від психоактивних речовин.....	9
1.2. Поняття соціальної профілактики адиктивної поведінки підлітків.....	15
1.3. Нормативно-правове забезпечення проблеми подолання адиктивної поведінки підлітків.....	21
1.4. Соціальне партнерство в рамках профілактики та просвітництва адиктивної поведінки підлітків.....	24
Висновки до першого розділу.....	29
РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ДИНАМІКИ ВОЛЬОВИХ ЗМІН У ПІДЛІТКОВОМУ ПЕРІОДІ	30
2.1. Етапи та методи дослідження	30
2.2. Результати емпіричного дослідження та їх обговорення.....	33
2.3. Результати дослідження зв'язку вольових змін у контексті запобігання залежності від психоактивних речовин.....	48
Висновки до другого розділу	52
РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА СИСТЕМИ ПРОФІЛАКТИКИ ТА ПРОСВІТНИЦТВА УЧНІВ У КОНТЕКСТІ ЗАПОБІГАННЯ ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ПСИХОАКТИВНИХ РЕЧОВИН	56
3.1. Розробка системи соціально-психологічних засобів профілактики запобігання залежності від психоактивних речовин для підлітків	56
3.2. Результати впровадження розробленої системи соціально-психологічних засобів профілактики залежності від психоактивних речовин для підлітків.....	56

	3
Висновки до третього розділу... ..	77
ВИСНОВКИ	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84
ДОДАТКИ... ..	90

